

QUADERN DE TEATRE

Jordi Coca

La Passió de Sant Climent Sescebes

1. Els orígens

Sant Climent Sescebes, a l'Alt Empordà, és una població de 420 habitants, gairebé dos-cents dels quals participen d'una manera o altra en la Passió que enguany ha celebrat el seu vint-i-cinquè aniversari. És l'única Passió de Catalunya que ofereix les representacions a l'aire lliure i, com és tradicional en aquests casos, cada any una bona part del poble es mobilitza per oferir-nos la vida, el calvari i la resurrecció de Crist. L'origen d'aquest espectacle popular és senzill: l'any 1975 arriba a Sant Climent un nou rector, mossèn Josep Barcons, i, decidit a impulsar una certa vida cultural entre els joves, crea el Club Jovenívol i, aquell mateix Nadal, organitza un pessebre vivent. Són els joves mateixos els qui després li proposen de fer alguna cosa més en relació a Jesucrist. Mossèn Barcons dubta, però finalment accepta de fer el primer guió del que serà el nucli inicial de la Passió actual.

Amb poc temps, unes setmanes, es decideix de fer la representació a l'Horta d'en Cusí, una finca als afores del poble de la qual avui és propietari el senyor Carles López Cusí de Figueres, i que calia netejar de vegetació. Inicialment ni tan sols es veien les parets seques en què se sustenta el conjunt de terrasses que se sobreposen en cinc nivells diferents i que fan d'escenari natural. Després, quan aquesta feina va ser acabada, fins i tot la gent del mateix poble descobreix la grandiositat i la bellesa de l'Horta d'en Cusí: el plataner gegantí de l'entrada, la vegetació de l'entorn, l'edifici que hi ha a la dreta de les feixes, el gran espai que avui fa de platea... Aquell any també va caldre construir de la manera més simple la il·luminació –amb bombetes i cartons– i confeccionar el vestuari, que es va fer amb casulles i sotanes velles i amb roba cedida pels veïns. Segons l'anecdota local, els escuts dels romans de l'any 1976 eren fets amb caixes de tabac Winston, una marca que, segons com es movien els actors, era més que evident. Malgrat tot, l'èxit de l'única representació va ser complet. Tot ha canviat molt d'ençà d'aleshores, tot excepte una cosa: la burra a llocs de la qual arriba Jesús.

Després d'aquella primera experiència tothom va voler col·laborar en l'espectacle, i, d'ençà d'aleshores, hi ha unanimitat a considerar que la idea de mossèn Barcons ha estat beneficiosa per al poble: ha aglutinat la població, l'ha mobilitzat, li ha donat un sentit més enllà de la vida quotidiana, dominada per la proximitat del campament militar. Més endavant, de mica en mica, any rere any, es va anar ampliant i modificant el guió inicial fins a convertir-lo en una autèntica Passió d'una hora i mitja de durada. La primera meitat de l'espectacle es dedica a la vida privada de Jesús, i la segona a la vida pública i al seu sacrifici.

Però l'any 1985 mossèn Barcons és destinat a una altra parròquia i, per un

La Passió de Sant Climent Sescebes és l'única de tot el país que es fa a l'aire lliure

moment, sembla que l'esforç de deu anys –que ha dut a fer ja quatre dies de representacions– haurà estat en va. En realitat aquesta crisi momentània impulsa la creació d'una associació que a partir d'aleshores serà formalment l'organitzadora i que avui presideix Josep Guiolà, una de les persones que, conjuntament amb Pere Planas, fa de Crist. Aleshores, l'espectacle pròpiament dit passa a dirigir-lo Carles Camps, que havia estat el primer a fer de Jesús. Posteriorment el director serà Albert Esparch, fins que el va substituir el responsable actual, Alfons Gumbau. Totes aquestes persones, més mossèn Lluís Costa i Gerard Carrión, a més d'un gran nombre de col·laboracions difícils de destriar, fan possible que cada any l'espectacle sigui lleugerament diferent: s'afegeix un episodi, es millora el diàleg d'una escena... Tanmateix, res no ha pogut evitar el conjunt d'anècdotes diverses que tenen com a fita màxima l'any 1988, quan durant l'escena del sopar es va trencar el banc on seien i, tant Jesús com els Apòstols, es van trobar literalment de cul a terra...

Però la Passió estava consolidada, i a partir de 1990 participa en el Congrés Itinerant de Teatre Català, que en aquella ocasió es va dedicar al teatre popular. Tot i la tramuntana, tot i el fred que fa a l'Horta d'en Cusí –un fred imponent i una tramuntana que, enguany, cada dia ha udolat amb força entre els arbres–, en aquests vint-i-cinc anys la representació només s'ha hagut de suspendre una vegada per mal temps. Actualment es disposa d'un pressupost de cinc milions de pessetes, es fan cinc representacions i se sumen dos mil cinc-cents espectadors.

2. L'espectacle

L'espectacle actual té una gran qualitat des de tots els punts de vista. El guió ens mostra els episodis més significatius de la vida de Jesús i, a més de seguir el mite, també subratlla d'una manera intel·ligent la intriga política dels fariseus i la manipulació que els poders locals fan del poble i de l'ocupació romana. És obvi que des del seu punt de vista Jesús era una nosa i que calia eliminar-lo, però aquest fet no sempre es fa prou evident a la majoria de Passions. Hi ha, doncs, la voluntat d'explicitar les bases polítiques i les raons humanes que també empenyen la figura de Jesús a l'acompliment del seu sacrifici anunciat.

A més d'això, a la Passió de Sant Climent Sescebes hi ha una clarificadora utilització de la verticalitat de l'espectacle: efectivament, seguint el que era tradicional a l'Edat Mitjana en els espectacles religiosos que es feien a l'interior dels temples, els aspectes més humans de la història són tractats en el primer nivell de les feixes, i es va ascendint a mesura que Jesús esdevé Crist. El Calvari, en el punt més elevat de l'Horta d'en Cusí, en el cim del turó gairebé sempre ventejat, aconsegueix una duresa i un patetisme que va més enllà de les Passions que solem veure en els grans teatres. Gairebé a sota del Calvari hi ha el sepulcre, i la resurrecció es realitza en el mateix nivell que la mort en la creu.

Sorprenentment, tot i ser una representació a l'aire lliure, els diàlegs es poden seguir perfectament, ja que l'acústica de l'Horta d'en Cusí és bona i, a més, els actors vocalitzen bé; això sí,

amb la cantarella característica del teatre fet per aficionats. En un altre sentit, la il·luminació actual ajuda a seguir l'evolució dels diferents episodis i, amb uns recursos limitats, s'aconsegueix passar d'escenes intimistes a unes eficaces i ordenades coreografies del centenar d'actors. Puntualment, i d'una manera gens abusiva, es juguen uns certs efectes de màgia –desaparició del dimoni, per exemple, o levitacions–, o es fa ús de la llum negra, que doten el conjunt d'una gran agilitat. La música, molt diversa –Wagner i fragments de procedència cinematogràfica–, acompanya sempre els moments culminants. També és de remarcar l'equilibri cromàtic i la intencionalitat dramàtica dels colors: Jesús, és clar, va vestit de blanc, i les capes dels romans són vermelles, però hi ha una gamma de blaus, de grocs, de verds i de colors terrosos que van més enllà del que és habitual en el teatre popular i que contribueixen a fer que l'hora i mitja d'espectacle passi sense cap entrebanc.

En tot moment tens la sensació d'assistir a un espectacle que ha estat pensat, i els grans efectes del qual són tan mesurats com els més petits detalls. Mai no es perd, però, la factura que ha de tenir, la que correspon a un espectacle popular, fet de dalt a baix per la gent del poble i que té, alhora, connotacions religioses, festives i culturals. Un espectacle, doncs, recomanable per als amants de les Passions i del teatre popular, que ha obtingut el Premi Internacional Mundo Teatro 2001 i que el 2002 es podrà veure de nou a Sant Climent Sescebes durant els dies de Setmana Santa.